

بسمه تعالی

مختصری بر: مسئولیت کیفری و مسئولیت انتظامی کارشناسان

گردآورنده: جناب آقای دکتر پارسا

مسئولیت کیفری در مقابل جرم است. ماده ۲ قانون مجازات اسلامی اشعار می دارد هر رفتاری اعم از فعل یا ترک فعل که در قانون برای آن مجازات تعیین شده است جرم محسوب می شود.

بیش از ۲۵۰۰ عنوان مجرمانه داریم همه مثل قتل/ سرقت/ کلاهبرداری و ... رنج آوری، آزار دهنده بودن، رسوا کنندگی از جمله ویژگی مجازات ها است.

اصطلاح دیگر، مسئولیت انتظامی است. مسئولیت انتظامی در قبال وقوع تخلف است. تخلف مبتنی بر نقض مقررات خاص یک جمعیت یا شغل مشخص می باشد.

وجوه افتراق جرم و تخلف انتظامی:

۱- نوع مجازات:

ماده ۲۶ قانون کانون کارشناسان به مجازات انتظامی اشاره دارد: توبیخ/محدود کردن اختیارات فنی کارشناس رسمی برای مدت یک سال و سه سال/ محرومیت از اشتغال به امر کارشناسی رسمی از سه ماه تا یک سال و از یک تا سه سال/ محرومیت دائم از اشتغال به امر کارشناسی رسمی.

اما مجازات وقوع جرم حسب مورد شامل اعدام/ اقصاء/ حبس/ شلاق/ جزای نقدی/ مصادره اموال/ تبعید/ دیه و ... است.

۲- آثار محکومیت انتظامی اداری است و آثار محکومیت کیفری عام بوده و حسب مورد شامل اداری نیز ممکن است بشود.

۳- مرجع رسیدگی

به جرایم در دادسرا و دادگاه های عمومی یا اختصاصی رسیدگی خواهد شد و به تخلفات در دادسرا و دادگاه و مراجع اداری رسیدگی خواهد شد.

جرم و کارشناس:

بخش نخست- جرایم اختصاصی کارشناسی

الف- ماده ۳۷ قانون کارشناسان رسمی دادگستری مصوب ۱۳۸۱/۱/۱۸

(ماده ۵۳۲ و ۵۳۳ قانون مجازات اسلامی بخش تعزیرات: ۶ ماه تا ۳ سال حبس یا جزای نقدی از ۵۰/۰۰۰/۰۰۰ تا ۲۵۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال جزای نقدی)

منظور از سوء نیت در ماده ۳۷ به معنای علم به جرم بودن رفتار (علم به حکم) و علم به موضوع (آنچه رفتار مجرمانه نسبت به آن واقع می گردد) می باشد.

ب- ماده ۵۸۸ قانون مجازات اسلامی بخش تعزیرات:

هر یک از داوران و ممیزان و کارشناسان اعم از این که توسط دادگاه معین شده باشد یا توسط طرفین، چنانچه در مقابل اخذ وجه یا مال به نفع یکی از طرفین اظهار نظر یا اتخاذ تصمیم نماید به حبس از شش ماه تا دو سال یا مجازات نقدی از ۲۵۰۰۰۰۰۰ تا ۱۰۰۰۰۰۰۰۰ ریال محکوم و آنچه گرفته است به عنوان مجازات مودی به نفع دولت ضبط خواهد شد.

پ- ماده ۶۴۸ قانون مجازات اسلامی بخش تعزیرات:

اطباء و جراحان و ماماها و داروفروشان و کلیه کسانی که به مناسبت شغل یا حرفه خود محرم اسرار می‌شوند هرگاه در غیر از موارد قانونی، اسرار مردم را افشا کنند به چهل و پنج روز و دوازده ساعت تا شش ماه حبس و یا به ۲۰ میلیون ریال تا ۶۰ میلیون ریال جزای نقدی محکوم می‌شوند.

(راز دار و امین بودن در ماده ۱۷ قانون کانون کارشناسان رسمی دادگستری مصوب ۱۳۸۱/۱/۱۸ ذکر گردیده است.)

ث- ماده ۳۶ قانون کانون کارشناسان

در هر یک از رشته‌های کارشناسی که اظهارنظر کارشناس رسمی نسبت به موضوع ارجاع شده لزوماً محتاج به کسب اطلاعاتی است که تنها در اختیار وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی، شرکت‌های دولتی و وابسته به دولت، نهادهای عمومی غیردولتی و سایر شرکت‌های دولتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام یا ذکر صریح نام است می‌باشد، کارشناس مذکور مکلف به مراجعه به دستگاه یا دستگاه‌های ذی‌ربط بوده و دستگاه یا دستگاه‌های یادشده نیز موظف به در اختیار گذاشتن اطلاعات مورد نیاز برای اظهارنظر کارشناسی رسمی می‌باشند. تبصره - اطلاعات طبقه‌بندی شده و غیر قابل انتشار دستگاه‌های مورد اشاره در این ماده از حکم مذکور مستثنی می‌باشد و طبق مقررات قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور مدنی مصوب ۱۳۷۹/۱/۲۱ در اختیار کارشناس ذی‌ربط قرار خواهد گرفت. کارشناس مزبور تنها این اطلاعات را در حیطه وظایف و مسؤولیتهای خود در رابطه با امر ارجاع شده اعمال خواهد کرد و به کارگیری و یا افشای آن در غیر مورد مذکور ممنوع است در غیر این صورت مشمول قانون مجازات‌انتشار و افشای اسناد محرمانه و سری دولتی - مصوب ۱۳۵۳/۱۱/۲۹ در قسمتهای ذی‌ربط آن خواهد بود.

ت- ماده ۱۴ قانون ارتقاء سلامت نظام اداری و مقابله با فساد:

بازرسان، کارشناسان رسمی، حساب‌رسان و حسابداران، ممیزین، ذی حسابها، ناظرین و سایر اشخاصی که مسؤول ثبت یا رسیدگی به اسناد، دفاتر و فعالیت‌های اشخاص حقیقی و حقوقی در حیطه وظایف خود می‌باشند موظفند در صورت مشاهده هرگونه فساد موضوع این قانون، چنانچه ترتیباتی در قوانین دیگر نباشد، مراتب را به مرجع نظارتی یا قضائی ذی صلاح اعلام نمایند. متخلفین به سه سال محرومیت یا انفصال از خدمت در دستگاه‌های مشمول این قانون و یا جزای نقدی به میزان دو تا ده برابر مبلغ معاملات بزرگ مذکور در قانون برگزاری مناقصات و نیز لغو عضویت در انجمنها، مؤسسات و اتحادیه‌های صنفی و حرفه‌ای و یا هر دو مجازات محکوم می‌شوند.

بخش دوم: جرایم مرتبط با کارشناس

هر جرمی که هر کس مرتکب شود در صورتی که دارای شرایط ذیل باشد چنانچه از جانب کارشناس نیز صورت گیرد کارشناس نیز مشمول آن خواهد شد.

الف- مجازات تکمیلی:

ماده ۲۳ قانون مجازات اسلامی: دادگاه می‌تواند فردی را که به حد، قصاص یا مجازات تعزیری از درجه شش تا درجه یک محکوم کرده است با رعایت شرایط مقرر در این قانون، متناسب با جرم ارتكابی و خصوصیات وی به یک یا چند مجازات از مجازات‌های تکمیلی زیر محکوم نماید:

بند پ- منع از اشتغال به شغل، حرفه یا کار معین

ماده ۳۰ قانون مجازات اسلامی: منع از اشتغال به شغل، کسب، حرفه یا کار معین مستلزم لغو جواز کار یا پروانه کسب، حرفه یا کار است مشروط به اینکه جرم به سبب اشتغال به شغل، کسب، حرفه یا کار ارتكاب یابد یا آن اشتغال وقوع جرم را تسهیل نماید.

ب- مجازات تبعی: این مجازات در حکم دادگاه ذکر نمی شود و از جمله آثار مجازات محسوب خواهد شد. ماده ۲۵ قانون مجازات اسلامی: محکومیت قطعی کیفری در جرائم عمدی، پس از اجرای حکم یا شمول مرور زمان، در مدت زمان مقرر در این ماده محکوم را از حقوق اجتماعی به عنوان مجازات تبعی محروم می کند:

الف- هفت سال در محکومیت به مجازات های سالب حیات و حبس ابد از تاریخ توقف اجرای حکم اصلی. ب- سه سال در محکومیت به قطع عضو، قصاص عضو در صورتی که دیه جنایت وارد شده بیش از نصف دیه مجنی علیه باشد، نفی بلد و حبس تا درجه چهار. پ- دو سال در محکومیت به شلاق حدی، قصاص عضو در صورتی که دیه جنایت وارد شده نصف دیه مجنی علیه یا کمتر از آن باشد و حبس درجه پنج.

ماده ۲۶- حقوق اجتماعی موضوع این قانون به شرح زیر است:

د- انتخاب شدن به سمت داوری یا کارشناسی در مراجع رسمی
موارد تعلیق کارشناس شامل موارد ذیل است:

ماده ۲۴۷ قانون آیین دادرسی کیفری: بازپرس میتواند متناسب با جرم ارتكابی، علاوه بر صدور قرار تأمین، قرار نظارت قضائی را که شامل یک یا چند مورد از دستورهای زیر است، برای مدت معین صادر کند:

پ- منع اشتغال به فعالیت های مرتبط با جرم ارتكابی

ماده ۲۵ قانون کارشناسان:

هر گاه رئیس قوه قضائیه یا وزیر دادگستری و یا سه نفر از اعضای هیأت مدیره هر کانون استان (در مورد کارشناسان کانون مربوطه) از سوء رفتار و یا اعمال منافی با شئون و حیثیت کارشناسی کارشناسان رسمی اطلاع حاصل کنند، می توانند با ارائه ادله خود از دادگاه انتظامی تعلیق موقت او را تا صدور حکم قطعی بخواهند در این صورت دادگاه مزبور خارج از نوبت این درخواست را رسیدگی و مستند به دلایل ابرازی، رأی مقتضی صادر می کند.

دادسرای انتظامی کانون مربوطه مکلف است ظرف مدت سه ماه از تاریخ وصول حکم تعلیق موقت، نسبت به اتهامات وارده به کارشناسان مذکور رسیدگی و پرونده را جهت صدور رأی به دادگاه انتظامی ارسال دارد.

تبصره - مرجع رسیدگی به تجدید نظرخواهی همان مرجع معین شده در ماده (۲۴) این قانون برای تجدیدنظر می باشد.

ماده ۲۷ قانون کانون کارشناسان

هیأت مدیره هر کانون در صورت احراز زوال وثاقت و شرایط مذکور در بندهای (الف، ب، ج، د، ه) ماده (۱۵) این قانون در مورد کارشناس رسمی، به طور موقت از تمدید پروانه خودداری می کند و سریعاً موضوع را به دادگاه انتظامی کانون مربوطه اعلام می نماید. مرجع مذکور مکلف است ظرف حداکثر سه ماه از تاریخ وصول نسبت به موضوع اتخاذ تصمیم کند و نظر نهائی را به هیأت مدیره کانون مربوط ارجاع دهنده اعلام نماید.

تخلف و کارشناس

مسئولیت انتظامی کارشناسان در ماده ۲۶ قانون کانون کارشناسان رسمی دادگستری ذکر شده و شامل موارد ذیل است:

ماده ۲۶ - تخلفات و مجازاتهای انتظامی به قرار ذیل است:

الف - تخلفات:

۱- عدم حضور در مراجع صالحه در وقت مقرر بدون عذر موجه.

ماده ۹۱ ق.ا.د.م- دادرس در موارد زیر باید از رسیدگی امتناع نموده و طرفین دعوا نیز می‌توانند او را رد کنند.

الف - قرابت نسبی یا سببی تا درجه سوم از هر طبقه بین دادرس با یکی از اصحاب دعوا وجود داشته باشد.

ب - دادرس قیم یا مخدوم یکی از طرفین باشد و یا یکی از طرفین مباشر یا متکفل امور دادرس یا همسر او باشد.

ج - دادرس یا همسر یا فرزند او، وارث یکی از اصحاب دعوا باشد.

د - دادرس سابقاً در موضوع دعوای اقامه شده به عنوان دادرس یا داور یا کارشناس یا گواه اظهارنظر کرده باشد.

ه- بین دادرس و یکی از طرفین و یا همسر یا فرزند او دعوای حقوقی یا جزایی مطرح باشد و یا در سابق مطرح بوده و از تاریخ صدور حکم قطعی دو سال نگذشته باشد.

و - دادرس یا همسر یا فرزند او دارای نفع شخصی در موضوع مطروح باشند.

ماده ۱۸ قانون کارشناسان - در تمامی مواردی که رجوع به کارشناسی لازم باشد به استثنای مواردی که در قوانین و مقررات جاری کشور به گونه دیگری برای وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی، شرکتهای دولتی، نهادهای عمومی غیردولتی و سایر دستگاههای دولتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام یا ذکر صریح نام می‌باشد، تعیین تکلیف شده است و یا مواردی که تابع قوانین و مقررات خاص می‌باشد. دستگاههای یاد شده در این ماده باید از وجود کارشناسان رسمی استفاده نمایند.

تبصره ۱ - ارجاع امر کارشناسی از ناحیه مراجع قضائی به کارشناس، تابع قانون آیین دادرسی می‌باشد.

تبصره ۲ - کارشناسان رسمی مکلفند در امور ارجاعی در صورت وجود جهات رد، موضوع را به طور کتبی اعلام و از مبادرت به کارشناسی امتناع نمایند، در غیر اینصورت متخلف محسوب و به مجازات انتظامی موضوع این قانون محکوم می‌شوند. جهات رد کارشناس رسمی همان جهات رد دادرس مندرج در قانون آیین دادرسی مدنی می‌باشد.

۲- توسل به معاذیری که خلاف بودن آنها بعداً ثابت شود.

۳- مسامحه و سهل‌انگاری در اظهارنظر، هر چند مؤثر در تصمیمات مراجع صلاحیتدار باشد یا نباشد.

اشتباه نوشتن مشخصات طرفین

اشتباه نوشتن پلاک ثبتی

اشتباه در آدرس

اشتباه در نوع و مدل خودرو

۴- تسلیم اسناد و مدارک به اشخاصی که قانوناً حق دریافت آن را ندارند و یا امتناع از تسلیم آنها به اشخاصی که حق دریافت دارند.

۵- سوء رفتار و اعمال خلاف شئون شغلی.

رفتار خلاف شان

محکومیت کیفری از دادگاه کیفری

استعمال مواد مخدر

فساد اخلاقی

۶- نقض قوانین و مقررات در اظهارنظر کارشناسی.

رعایت قانون و مقررات عمومی و اختصاصی در هر رشته

عدم اظهار نظر در سربرگ

ماده ۱۹- اظهار نظر کارشناسی باید مستدل و صریح باشد و کارشناسان رسمی مکلفند نکات و توضیحاتی که برای تبیین نظریه ضروری

است و یا توسط شورای عالی کارشناسان مشخص می‌گردد به طور کامل در آن منعکس نمایند....

کارشناس رسمی موظف است در حدود صلاحیت خود نظر کارشناسی را به طور کتبی و در مهلت مقرر به مراجع ذی‌ربط تسلیم و

نسخه‌ای از آن را تا مدت حداقل پنج سال بعد از تاریخ تسلیم نگهداری نماید.

- ۷- انجام کارشناسی و اظهار نظر با وجود جهات ردقانونی
- ۸- انجام کارشناسی و اظهار نظر در اموری که خارج از صلاحیت کارشناس است.
- فقط صلاحیت بر اساس دفترچه کارشناسی ملاک است.**
- ۹- انجام کارشناسی و اظهار نظر برخلاف واقع و تبانی.
- ۱۰- انجام کارشناسی و اظهار نظر با پروانه‌ای که اعتبار آن منقضی شده باشد.
- ۱۱- افشاء اسرار و اسناد محرمانه.
- ۱۲- اخذ وجه یا مال یا قبول خدمت مازاد بر تعرفه دستمزد و هزینه مقرر در قوانین یا دستورات مراجع صلاحیتدار.
- ۱۳- انجام کارشناسی و اظهار نظر در زمان تعلیق، محرومیت از حقوق اجتماعی و یا اثبات فقد شرایط موضوع ماده (۱۵) این قانون.

موفق باشید.